

kunde forlange det. Hvis man virkelig fra Først af, da den hele saakaldte Bondebevægelse begyndte, havde sat sig det klart for Die, at Hensigten var ogsaa for al Fremtid at bevare Bondejorden i Bondestandens Besiddelse, da havde man vistnok kunnet gaae en langt bedre Vej til dette Formaalets Dynaelse, end man er gaaet. Man havde da kunnet lidt efter lidt, hvad man kalder, forbedre den nuværende Fæstevogtning, det vil sige mere og mere indskrænke den Contractsfrihed, som Godseierne endnu have over deres Bondejord. Imidlertid, denne Vej har man ikke villet eller ikke kunnet gaae, og hele den Agitation, som her i Landet er reist imod det godseierlige Forhold, har bevirket, at nu den største Deel af Landets Fæstejord er gaaet over til Selveiendom. Den Deel af Bondejorden, som endnu er Fæstetvang undergivet, er en forholdsvis altfor ringe Deel til, at der fra Statens Side kan være stor Anledning til nogen særegen Udvikling af Fæstevæsenet til Beskyttelse af de Bondefamilier, som sidde der. Det, der nu maa gøres, er at søge ogsaa at faae denne Jord til at gaae samme Vej som alt det tidligere Fæstegods, nemlig at faae den til at gaae over til Selveiendom. Nu kan det vel synes, og jeg for min Person er af den Mening, at man ganske rolig kunde lade Sagen gaae sin egen Gang, og da vilde efter al Sandsynlighed inden overordentlig lang Tid det tilbageværende Fæstegods være gaaet over til Selveiendom. Imidlertid, det er jo, man kan nu sige, anerkjendt fra alle Sider, ogsaa af den høilagtede Regjering, at det bestaaende Fæsteforhold bevirker en Uvilje mellem to Samfundsklasser, som fornøftigvis bør staae sammen her i Landet, og der kan vel saaledes ansøres gode Grunde til at søge dette Forhold afløst ved Lov. Spørgsmaalet bliver da, paa hvad Maade dette bør skee. Idet jeg skal omtale min Stilling til denne Sag, ville de Herrer jo let see, at jeg betragter og maa betragte Sagen nærmest fra et godseierligt, et jordbrotligt Standpunkt. Den første Betingelse, jeg da maatte stille, for at jeg for mit Vedkommende kunde gaae ind paa en saadan Lov, er den, at alle bestaaende Contracter opretholdes fuldstændig;

jeg kunde aldrig gaae ind paa, at en Mand, der har affluttet Contract med en anden, pludselig skulde af Staten gives Ret til at fordre denne Contract ophævet. Det Hovedprincip, om jeg saa kan sige, der altsaa ligger til Grund for det Forslag, der er fremkommet fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. M. Hansen), kan jeg derfor gaae ind paa, nemlig, at Fæsteforholdet søges afløst ved hver enkelt Fæste- eller Forpagtningcontracts Udløb, men heller ikke før. Den næste Fordring, som det synes mig, man maa stille, er den, at naar Fæsteforholdet søges afløst, det da ogsaa virkelig bliver afløst. Det forekommer mig derfor, at man ikke kan og ikke bør gaae ind paa den Bestemmelse i det foreliggende Lovforslag, ifølge hvilken Fæstetvangen endnu skal være i en Generation, efterat den siges at være afløst. Jeg kan vel tænke mig Tilfælde, hvor det vilde være mindre heldigt, om det ikke blev gjort Undtagelser fra den Regel, som jeg her har nævnt, men det bliver saa sin Sag, naar man blot vil gaae ind paa det Princip, at i Almindelighed skal Fæstetvangen være afløst, saasnart en Gaard er undergaaet denne Lovs Bestemmelser. Efter Loven af 1861 skal en Selvetergaard have været 20 Aar i Selveiendom, inden den bliver fri for Fæstetvang. Dette finder jeg er fuldkommen rigtig; thi uden en saadan Bestemmelse vilde Meningen med Loven fuldkommen kunne omgaaes; en Godseier kunde pro forma sælge en Gaard, købe den ind $\frac{1}{2}$ Aar efter og saa erklære, at han havde den fri for Fæstetvang. Det er altsaa rigtig, at Lovgivningen, hvor noget Saadant kan befrygtes, fastsætter en Bestemmelse, hvorved det kan forhindres, og en saadan Bestemmelse er den om disse 20 Aar, inden hvilke en Selvetergaard ikke bliver fri for Fæstetvang; men noget ganske Andet er det, naar en Gaard overgaaer til Selveiendom ifølge en Dvangslov; thi da kan et pro forma Salg ikke være muligt, og da seer jeg ikke nogen Grund til at vedligeholde en saadan Bestemmelse, som dog er indført af ganske andre Grunde. Jeg kommer dernæst til den Afsløsningssum, som Fæstebondestanden efter Forslaget skal kunne fordre. Jeg skal ikke gaae ind paa, hvorvidt man